

PM 2007: RVII (Dnr 325-1456/2007)

Ett uppföljningssystem för barnpolitiken

Remiss från Socialdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Remissen ”Ett uppföljningssystem för barnpolitiken” besvaras med vad som anförs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

Målet för barnpolitiken är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Barnpolitiken är sektorsövergripande, vilket innebär att insatser för att förverkliga barnets rättigheter och förbättra barns levnadsförhållanden görs inom olika politikområden.

Det föreslagna uppföljningssystemet är i första hand tänkt att vara ett verktyg för regeringens arbete med att följa upp insatser för att förverkliga barnets rättigheter och utvecklingen av flickors och pojkars levnadsvillkor. Uppföljningssystemet utgår från målet för barnpolitiken och de åtaganden som följer av FN:s konvention om barnets rättigheter.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsdelsnämnderna Farsta, Hässelby-Vällingby och Norrmalm. Norrmalms stadsdelsnämnd har ej svarat.

Stadsledningskontoret anser att det är angeläget att förbättra den officiella statistiken om barn och unga. Relevanta och jämförbara indikatorer för att följa upp insatser inom barnpolitiken är nödvändiga för att utveckla verksamheten. Stadsledningskontoret förutsätter att kommunerna inte ska behöva lämna ytterligare uppgifter för den statistik som ska ligga till grund för indikatorerna. Stadsledningskontoret stödjer arbetsgruppens förslag om att SCB får ansvar för att årligen rapportera indikatorernas utveckling.

Socialtjänstnämnden håller med om att Sveriges officiella statistik om barn och unga behöver förbättras och att tillgången till statistiken utvecklas. Förvaltningen styrker regeringens uppdrag till Kronofogdemyndigheten för 2007 att utveckla Kronofogdemyndighetens statistik om vräkningar till att även ta reda på om det finns barn i familjen.

Farsta stadsdelsnämnd ser positivt på att barnpolitiken följs upp. Barn lever under olika villkor. Det är viktigt att få en bild av hur barn har det. FN:s barnkonvention har ett innehåll som ska uppfyllas. Varje barn bör få del av de rättigheter som samhället tillerkänner det.

Måtten är ibland svåra att göra fullt reliabla och valda. Avgörande blir hur olika indikatorer viktas i förhållande till varandra. Uppföljningen behöver därför analyseras nogga och kanske kompletteras med andra metoder. För kommunerna ger uppfölj-

ningen en möjlighet att se hur den egna kommunens barn har det, jämfört med förhållanden i övriga kommuner.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ställer sig i allt väsentligt bakom förslaget till uppföljningssystem för barnpolitiken. Det är ett omfattande och ambitiöst arbete som planeras och det kommer sannolikt att ta relativt stora resurser i anspråk för att samla in alla behövliga uppgifter från berörda instanser. Nämnden vill dock framhålla att de frågeformulär som idag begärs in till SCB och andra myndigheter ofta ger möjlighet till egna tolkningar av frågorna. Frågors formuleringar bör ses över så att underlaget blir säkrare för framtida åtgärder inom barnpolitiken.

Mina synpunkter

Myndigheterna har ett stort ansvar när det gäller att förverkliga, bevaka och tillvarata barns rättigheter och levnadsförhållanden samt skydda dem från att fara illa. Därför är det angeläget att officiell statistik om barns och ungas levnadsförhållanden håller den kvalitet som krävs för att det ska kunna göras relevanta och jämförbara uppföljnings- och utvärderingsinsatser av resultaten från den förda barnpolitiken.

Av remissvaren framgår att de frågeformulär som idag begärs in till SCB och andra myndigheter ofta ger möjlighet till egna tolkningar av frågorna vilket ger det samlade underlaget för statistiken en viss osäkerhet. Denna process måste kvalitetssäkras bättre. Med tanke på de resurser som krävs för att leverera och samla in statistik är det också viktigt att uppgifterna har relevans i förhållande till vad som ska följas upp och jämföras.

Jag instämmer i stadsledningskontorets synpunkt gällande vikten av att indikatorerna ska vara enkla att förstå och de ska mäta det som ska mätas, nämligen barns levnadsförhållanden och resultatet av de insatser som görs på olika samhällsnivåer. Indikatorerna måste också vara användbara på kommunal och regional nivå.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Remissen ”Ett uppföljningssystem för barnpolitiken” besvaras med vad som anförs i denna promemoria.

Stockholm den 15 augusti 2007

ULF KRISTERSSON

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* (s) och *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta
att i huvudsak godkänna vad föredragande borgarrådet anför, samt
att därutöver anför följande

Vi välkomnar förslagen för att bättre synliggöra behov och villkor för barn som lever i familjer som riskerar att vråkas, för asylsökande barns villkor och för barn som lever i familjer där det förekommer misshandel/våld. Vi vill därutöver särskilt betona nedanstående.

Det påstås att det saknas möjligheter att beskriva yngre barns levnadsvillkor eftersom de yngsta mer sällan förekommer i offentliga register och att det är svårare att intervjua små barn. Det finns dock data såsom gruppstorlek och personaltäthet i förskoleverksamheter. Dessutom måste enligt vår mening samhällets ambitionsnivå vara högre än att acceptera att bara för att det inte finns data så kan vi inte synliggöra dessa barns villkor och behov.

Vad gäller avsaknaden av möjlighet att granska kvaliteten i insatser/verksamheter för barn, så ser vi ett stort behov av att utveckla sådana indikatorer. Det är positivt att Socialstyrelsen jobbar med detta.

ÄRENDET

Målet för barnpolitiken är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Barnpolitiken är sektorsövergripande, vilket innebär att insatser för att förverkliga barnets rättigheter och förbättra barns levnadsförhållanden görs inom olika politikområden.

Uppföljningssystemet för barnpolitiken följer en målstruktur med sex målområden som utgår från målet för barnpolitiken och de åtaganden som följer av FN:s konvention om barnets rättigheter. För varje målområde föreslås ett antal indikatorer som beskriver utvecklingen av flickors och pojkars levnadsvillkor, exempelvis hälsa, levnadsstandard, delaktighet eller utsatthet.

I promemorian konstateras att statistiken om barns levnadsvillkor behöver utvecklas på kommun- och landstingsnivå eftersom möjligheterna till lokala och regionala jämförelser idag är begränsade. Det föreslagna uppföljningssystemet är i första hand tänkt att vara ett verktyg för regeringens arbete med att följa upp insatser för att förverkliga barnets rättigheter och utvecklingen av flickors och pojkars levnadsvillkor.

I promemorian föreslås att de statistiska och beräkningsmässiga uppgifterna för indikatorerna görs av Statistiska centralbyrån (SCB) och att uppföljning och fördjupade analyser sker inom regeringskansliet.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsdelsnämnderna Farsta, Hässelby-Vällingby och Norrmalm. Norrmalms stadsdelsnämnd har ej svarat.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 juni 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är angeläget att förbättra den officiella statistiken om barn och unga. Relevanta och jämförbara indikatorer för att följa upp insatser inom barnpolitiken är nödvändiga för att utveckla verksamheten.

De föreslagna indikatorerna omfattar målområdena Levnadsstandard, Hälsa, Utbildning, Trygghet, Delaktighet, Stöd och skydd. Indikatorerna har bedömts som centrala mått som sammantaget visar barns levnadsvillkor och belyser utvecklingen i första hand för uppföljning på regeringsnivå. Stadsledningskontoret vill framhålla vikten av att användbarheten på kommunal och regional nivå utvecklas.

Stadsledningskontoret anser i likhet med arbetsgruppen att indikatorerna måste granskas med avseende på utfall, användbarhet och tillförlitlighet. Indikatorerna ska vara enkla att förstå och de ska mäta det som ska mätas, nämligen barns levnadsförhållanden och resultatet av de insatser som görs på olika samhällsnivåer. Att statistiken är tillförlitlig bygger till stor del på att inrapporteringen är standardiserad.

Stadsledningskontoret förutsätter att kommunerna inte ska behöva lämna ytterligare uppgifter för den statistik som ska ligga till grund för indikatorerna. Stadsledningskontoret bedömer att mängden uppgifter som hämtas in från bl.a. kommunerna bör kunna minska. Med tanke på de resurser som krävs för att leverera och samla in statistik är det viktigt att uppgifterna har relevans i förhållande till vad som ska följas upp och jämföras. Stadsledningskontoret anser att en översyn bör göras av de stora mängder uppgifter som idag samlas in.

Stadsledningskontoret stödjer arbetsgruppens förslag om att SCB får ansvar för att årligen rapportera indikatorernas utveckling.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2007 överlämna socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Karin Rågsjö (v), ledamöterna Tomas Rudin m.fl. (s) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp), *bilaga*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 maj 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen konstaterar att tre av totalt fem indikatorer för Samhällets stöd och skydd handlar om ungdomars utsatthet för och delaktighet i brott samt andelen ungdomar inom rättsväsendet. De två övriga indikatorerna mäter andel barn i institutionsvård längre tid än sex månader, uppdelat på åldrarna 0-12 år och 13-17 år, respektive andel barn som återplacedas efter hemgång från alla former av social dygnsvård. Förvaltningen konstaterar att inga av indikatorerna är möjliga att redovisa på kommunal nivå, vilket är en komplicerande faktor för uppföljningar lokalt och regionalt.

De brister avseende uppföljningssystem inom delområdet Samhällets stöd och skydd som uppmärksammats i rapporten utgör en allvarlig svårighet för i första hand regeringens arbete med att följa upp socialpolitiken och utveckla hållbara strategier för att förstärka barnpolitiken inom socialpolitikens ansvarsområde, men också svårigheter på kommunal och regional nivå att göra det samma.

Socialtjänstlagen, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade föreskriver uttryckligt vilka skyldigheter socialtjänsten har för barn och unga, men utan användbara indikatorer som verktyg för uppföljning riskerar företrädare från både socialpolitiken och socialtjänsten att hamna i svåra situationer när det gäller att välja lämpliga vägar för att förbättra socialtjänstens stöd och skydd till barn som far illa och barn som riskerar att fara illa, samt motivera för de kostnader arbetet innebär.

Förvaltningen håller med om att Sveriges officiella statistik om barn och unga behöver förbättras och tillgången till statistiken utvecklas. Förvaltningen håller sig underrättad om Socialstyrelsens pågående statistikprojekt som omfattar hela socialtjänstens verksamhet. Ett av delprojekten är att utveckla statistiken för barn och unga, men det har enligt uppgift inte påbörjats ännu, då Socialstyrelsens mandat att begära in ytterligare uppgifter behöver klargöras. Regeringen har lagt en lagrådsremiss utifrån "Källan till en chans" där de föreslår att en särskild utredare skall se över vilka förändringar som behövs för att kunna upprätta individbaserad statistik inom socialtjänstens område.

Förvaltningen styrker regeringens uppdrag till Kronofogdemyndigheten för 2007 att utveckla Kronofogdemyndighetens statistik om vräkningar till att även ta reda på om det finns barn i familjen. Barn i familjer som får långvarigt ekonomiskt bistånd, har höga överrisker för ogynnsam utveckling i flera avseenden, till exempel låg utbildningsnivå, tonårsföräldraskap, missbruk eller psykisk sjukdom. Vräkning är en mycket stark markör för att det även finns betydande sociala problem i familjen, vilket med säkerhet ökar riskerna för barnen.

Slutligen stöder förvaltningen arbetsgruppens förslag om att indikatorer ska tas fram för att följa barn i asylsökande familjer. Ytterligare ett exempel på kunskap som förvaltningen anser saknas på delområdet samhällets stöd och skydd, är andelen barn på nationell respektive lokal nivå som växer upp i familjer där det förekommer misshandel/våld.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2007 överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att barnpolitiken följs upp. Barn lever under olika villkor. Det är viktigt att få en bild av hur barn har det. FN:s barnkonvention har ett innehåll som ska uppfyllas. Varje barn bör få del av de rättigheter som samhället tillerkänner det.

För kommunerna ger uppföljningen en möjlighet att se hur den egna kommunens barn har det, jämfört med förhållanden i övriga kommuner.

Arbetsgruppen har valt ett uppföljningssystem med indikatorer utifrån olika målområden.

För socialtjänstens del är det främst målområdena en god levnadsstandard, en trygg uppväxt och samhällets stöd och skydd som är aktuella. Indikatorer är ett mått som med viss sannolikhet avspeglar verkliga förhållanden. Måtten är ibland svåra att göra fullt reliabla och valda. Avgörande blir hur olika indikatorer viktas i förhållande till varandra. Uppföljningen behöver därför analyseras noga och kanske kompletteras med andra metoder.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2007 överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 maj 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i allt väsentligt bakom förslaget till uppföljningssystem för barnpolitiken. Det är ett omfattande och ambitiöst arbete som planeras och det kommer sannolikt att ta relativt stora resurser i anspråk för att samla in alla behövliga uppgifter från beröra instanser. Förvaltningen vill dock framhålla att de frågeformulär som idag begärs in till SCB och andra myndigheter ofta ger möjlighet till egna tolkningar av frågorna. Detta är inte bra och der det samlade underlaget för statistiken en viss osäkerhet. Frågors formuleringar bör ses över så att underlaget blir säkrare för framtida åtgärder inom barnpolitiken.

Vad gäller målområde 3, En god utbildning, föreslår förvaltningen att ett tillägg görs i form av ett nytt delområde: ”Andelen förskolebarn som får tillgång till förskola”. Det betyder att det behövs ytterligare indikator, 3:0 Inskrivningsfrekvens i förskolan (se sid 23).

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Karin Rågsjö (v), ledamöterna Tomas Rudin m.fl. (s) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp), enligt följande

1. Socialtjänstnämnden beslutar att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut

2. Därutöver anför följande.

Vi välkomnar att förvaltningen tillstyrker regeringens diverse uppdrag till olika aktörer för att bättre synliggöra behov och villkor för barn som lever i familjer som riskerar att vräkas, för asylsökande barns villkor och för barn som lever i familjer där det förekommer misshandel/våld. Vi vill därutöver särskilt betona nedanstående.

Det påstås att det saknas möjligheter att beskriva yngre barns levnadsvillkor eftersom de yngsta mer sällan förekommer i offentliga register och att det är svårare att intervjua små barn. Det finns dock data såsom gruppstorlek och personaltäthet i förskoleverksamheter. Dessutom måste enligt vår mening samhällets ambitionsnivå vara högre än att acceptera att bara för att det inte finns data så kan vi inte synliggöra dessa barns villkor och behov. Vi anser att förvaltningen borde återkomma med förslag på hur de allra yngsta barnens villkor bättre kan belysas, just av den anledningen att det idag är svårt att synliggöra dem genom statistik.

Vad gäller avsaknaden av möjlighet att granska kvaliteten i insatser/ verksamheter för barn, så ser vi ett stort behov av att utveckla sådana indikatorer. Att Socialstyrelsen jobbar med detta är bra, men det vore också värdefullt att få en redovisning av hur kvalitetsindikatorer kan utvecklas i Stockholms stads insatser/verksamheter för barn och unga. Hur kan till exempel statistik över anmälningar till socialtjänsten och kvaliteten i beslut om efterföljande insatser samlas in? Det vore också bra om förvaltningen kunde komma med förslag på hur de indikatorer som man anger som omöjliga att redovisa på kommunal nivå, kan redovisas. Vilka system behöver utvecklas och vilka rutiner behöver tillkomma/utvecklas för att kunna klara en sådan redovisning?